

n e d e r l a n d s
t a n d a r t s e n b l a d

Wat is de levensduur van een restauratie?

Behoefte aan meer ambulante tandartsen

Jan Willem Vaartjes: "We behoren tot de wereldtop"

Implantaten onjuist geplaatst

**Marktscan Mondzorg
NZa onder vuur**

Ambulante tandheelkundige zorg is een stiefkindje

Ambulante tandarts voorziet in behoefte

Er is een aanzienlijke groep patiënten – ouderen, gehandicapten – voor wie een thuisbezoek door de tandarts de voorkeur geniet boven het zelf bezoeken van een praktijk. 'Ambulant tandarts' Frans van Dongen stelt dat er behoefte is aan meer ambulante tandheelkunde, maar ook aan een gedegen cursus op dit terrein omdat de zorgverlening op een aantal punten sterk afwijkt van die in de reguliere praktijk.

Het is een vertrouwd beeld, patiënten in de wachtkamer van de tandarts. Want in het gros van de gevallen is het de patiënt die de tandarts bezoekt. Andersom, de tandarts die zijn patiënten bezoekt, komt beduidend minder voor. Toch zijn er patiëntencategorieën waarvoor het een uitkomst is. Denk aan mensen die niet zelfstandig de deur uitkunnen – veelal ouderen, langdurig zieken en gehandicapten – maar ook mensen met plein- en straatvrees en gedetineerden. Een heel andere categorie is die van degenen die niet een aantal uren kunnen of willen missen voor een twintig minuten durend bezoek aan de tandarts.

Verminderd mobiel

Uit hoeveel mensen met name de categorie die niet zelfstandig de deur uit kan bestaat, is niet exact duidelijk. Er zijn wel gegevens waaruit een en ander zou kunnen worden afgeleid. Zo heeft twaalf procent van de inwoners van de stad Utrecht, van waaruit ik werk, een handicap of chronische ziekte; een groot deel van hen is als gevolg daarvan niet of verminderd mobiel. Zo bezien zou het aantal mensen dat behoefte heeft aan 'ambulante tandheelkundige zorg'

wel eens aanzienlijk kunnen zijn. In vergelijking met reguliere tandheelkunde heeft een tandarts die zijn vak ambulant uitoefent, veelal te maken met patiënten met een relatief beperkt indicatiegebied. De meeste verrichtingen bestaan uit controles, foto's, reinigen, vullen, extraheren en prothetisch werk. Ik heb zelf de ervaring dat er weinig behoefte is aan zaken als kroon- en brugwerk. Wellicht speelt een rol dat de meeste patiënten die thuis worden bezocht, ziek zijn of anderszins ergens aan lijden en geen hoge tandheelkundige eisen stellen.

Medicijnen

Het 'technische kunnen' staat bij deze patiënten dus minder op de voorgrond. De – meestal dus oudere – patiënten zelf vergen echter wel het een en ander van de tandarts. Zo slikken ze vaak meer medicijnen dan patiënten in de reguliere praktijk, iets wat zeker geldt voor terminale patiënten. Het is handig dat het *Farmacotherapeutisch Kompas* op een app beschikbaar is voor Android en iPhone. Zo kunnen medicijnen eenvoudig worden gescand op bijwerkingen, interacties en waarschuwingen en kan de medische anamnese verantwoord worden

afgenomen. In de praktijk blijken het vooral de cardiovasculaire middelen en de psychofarmaca te zijn, die extra aandacht behoeven. In veel gevallen is er – telefonisch – overleg nodig met verzorger, huisarts, specialist of trombose-dienst.

Het volgen van aanvullende cursussen over het omgaan met geriatrische, maar ook lichamelijk en verstandelijk gehandicapte patiënten, is aan te raden. Met de laatste categorie kan het bijvoorbeeld lastig communiceren zijn. In een aantal gevallen is het noodzakelijk dat de vaste begeleider of een familielid de tandarts bijstaat. Ook enige expertise in angstbegeleiding is aan te bevelen. Ik heb de ervaring dat een relatief grote groep patiënten de tandarts thuis laat langskomen, omdat ze daar hun tandartsangst net iets minder ervaren dan in de tandartspraktijk.

Minder uitgebreid

Van een ambulant tandarts wordt dus verwacht dat hij kwalificaties bezit op basis waarvan hij kan omgaan met deze categorieën patiënten. Tegelijk zal hij dat moeten doen met apparatuur met minder uitgebreide mogelijkheden dan waarover een tandarts in een

'normale' praktijk de beschikking heeft. Je zult het moeten doen met draagbare apparatuur. Gelukkig is die wel voorhanden. Zelf werk ik met een volledig draagbare tandartsunit in een koffer, een opvouwbaar behandelstoel, een inklapbare operatielamp en portable röntgenapparatuur. Ik vervoer mijn volledige praktijk in een personenauto! De unit is volledig 'selfsufficient', aangekomen bij de patiënt thuis is het een kwestie van de boel uitklappen en een aantal stekkers in het stopcontact steken. Vanzelfsprekend doe je concessies als je op deze manier werkt. Even een OPT maken is er niet bij.

Hygiëne

Ook in de ambulante tandheelkunde is het zaak de hygiënevoorschriften scherp in het oog te houden. De manier van werken is ook op dat gebied aangepast. Zo wordt er bij voorkeur gewerkt met disposables, waaronder sondes en spiegels. Ook worden er steriele wegwerpboormachines gebruikt;

voor iedere patiënt een nieuwe. Bij bijvoorbeeld extractietangen is dit echter niet mogelijk. Deze worden steriel verpakt meegenomen naar de patiënt en pas vlak voor gebruik uitgepakt. Op de terugweg worden de vuile instrumenten in een desinfecterende vloeistof vervoerd. Thuisgekomen worden ze gereinigd en gesteriliseerd.

Voor de behandeling is het noodzakelijk alle instrumenten die nodig zijn, klaar te leggen. Als er tijdens de behandeling toch nog een instrument nodig blijkt, pak je het (verpakte) instrument uit het mobiele ladenkastje en je zorgt dat het (nog steeds steriel) op het werkblad terecht komt. Daarna moeten er nieuwe handschoenen aan gedaan worden en kan de behandeling voortgezet worden.

Resumerend: Een aanzienlijk deel van de patiënten is verminderd dan wel niet mobiel en heeft behoefte aan een tandarts die ze thuis bezoekt. Ook is er een groep

patiënten die weliswaar een praktijk zou kunnen bezoeken, maar die er om verschillende redenen de voorkeur aan geeft de tandarts thuis te ontvangen. Ik schat de behoefte aan ambulante tandheelkundige zorg als hoog in. Desondanks zijn er maar weinig tandartsen die in die behoefte voorzien. Dat is jammer, want het is een buitengewoon leuke, interessante en dankbare manier van werken. Ik stel dat meer collega's zich op dit specifieke tandheelkundige pad zouden moeten begeven. Tegelijkertijd moeten ambulante werkende tandartsen wel het een en ander in hun mars hebben.

Om de benodigde kwalificaties te verwerven, zouden er verschillende cursussen kunnen worden gevolgd. Het is echter logischer wanneer een specifieke cursus ambulante tandheelkundige zorg zou worden opgezet.

Frans van Dongen,
ambulant tandarts, Utrecht ■